

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Forsknings- og høyere utdanningsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/395-

26. januar 2021

Svar på spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 1002 (2020-2021) fra stortingsrepresentant Hanne Dyveke Søttar til forsknings- og høyere utdanningsminister Henrik Asheim

Utdanningsstøtteordningen har som formål å skaffe kompetanse til Norge og norsk samfunns- og arbeidsliv. Derfor stilles det krav om at utenlandske statsborgere har en særlig tilknytning til Norge gjennom arbeid, utdanning, ekteskap eller andre forhold for å få tilgang til lån og stipend til utdanning på lik linje med norske statsborgere. Utover reglene for utenlandske statsborgere har EØS-arbeidstakere i Norge og deres familiemedlemmer også rettigheter til utdanningsstøtte. Dette er regulert i utdanningsstøtteleven §§ 1 og 3.

Utenlandske statsborgeres rettigheter til lån og stipend er nærmere regulert i forskrift om utdanningsstøtte §§ 7, 8, 9, 11, 13 og 14.

§ 7 er hovedregelen for utenlandske statsborgere som tar utdanning i Norge, og lyder slik:

§ 7. Lån og stipend til utenlandske statsborgere som tar utdanning i Norge

En utenlandsk statsborger som har lovlig opphold og tar utdanning i Norge, har rett til lån og stipend på samme vilkår som norske statsborgere når søkeren oppfyller ett av følgende vilkår:

- a) *Søkeren har midlertidig eller permanent opphold på grunnlag av beskyttelse, sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket.*
- b) *Søkeren har opphold etter utlendingsloven § 113 eller § 114, jf. § 110 som familiemedlem til en EØS-borger med annet oppholdsgrunnlag i Norge enn studier.*

- c) *Søkeren har midlertidig eller permanent opphold på grunnlag av familieinnvandring med norsk eller utenlandsk statsborger med et annet oppholdsgrunnlag i Norge enn studier.*
- d) *Søkeren er gift, samboer med felles barn eller partner med norsk statsborger, og begge bor i Norge.*
- e) *Søkeren har i en opptjeningstid på minst 24 måneder hatt sammenhengende fulltidsarbeid i Norge, vært bosatt i og betalt skatt til Norge. Søkeren skal ha hatt oppholdstillatelse som arbeidstaker i opptjeningstiden. Det skal ikke være opphold mellom opptjeningstiden og perioden med lån og stipend.*
- f) *Søkeren har i en opptjeningstid på minst 36 måneder vært i utdanning i Norge og bestått utdanning tilsvarende 3 års fulltidsutdanning. Det skal ikke være opphold mellom opptjeningstiden og perioden med lån og stipend. Det kan likevel gjøres unntak ved opphold på inntil 1 år ved sykdom eller fødsel i utdanningsperioden. Søkeren kan i opptjeningstiden ikke ha mottatt støtte til utdanningen fra offentlige utdanningsstøtteordninger eller norske offentlige støtteordninger for utvikling.*

§§ 8 og 9 regulerer rettighetene for arbeidstakere fra EØS- og EFTA-land og deres familiemedlemmer. Med familiemedlemmer av EØS-arbeidstakere er ment arbeidstakerens ektefelle, arbeidstakerens eller ektefellens etterkommere som er under 21 år eller forsørget av arbeidstakeren eller ektefellen, eller arbeidstakerens eller ektefellens slektning i oppstigende linje når slektningen er forsørget av arbeidstakeren eller ektefellen. Partner likestilles med ektefelle. EØS-arbeidstakeres barn som er bosatt i Norge har rett til utdanning i Norge på like vilkår med norske statsborgere, herunder rett til utdanningsstøtte.

Innholdet i arbeidstakerbegrepet er ikke nærmere definert i utdanningsstøttereguleringen, og følger den fellesskapsrettslige tolkningen i EU/EØS-retten. Både migrerende arbeidstakere og grensearbeidstakere er omfattet. EØS-borgere som har varig oppholdsrett i Norge etter utlendingsloven § 115 eller § 116, har rettigheter til utdanningsstøtte på samme vilkår som norske statsborgere. Rett til varig opphold etter disse reglene oppnås normalt etter fem års lovlig opphold i Norge.

Norske statsborgere, EØS-arbeidstakere og deres familiemedlemmer, samt EØS-borgere med varig oppholdsrett i Norge, har i utgangspunktet rettigheter til utdanningsstøtte både i Norge og i utlandet. Rettigheter for utenlandske statsborgere til utdanningsstøtte er nærmere beskrevet i Meld. St. 40 (2016-2017) *Ekspert av velferdsytelser*.

§§ 8 og 9 lyder slik:

§ 8. Lån og stipend til arbeidstakere fra EØS- eller EFTA-land og deres familiemedlemmer som tar utdanning i Norge eller utlandet

En statsborger fra et EØS- eller EFTA-land som er arbeidstaker i Norge, har rett til lån og stipend på samme vilkår som norske statsborgere. En EØS- eller EFTA-borger som slutter å arbeide og går over i utdanning, opprettholder sin status som arbeidstaker dersom

utdanningen har faglig sammenheng med det tidligere arbeidet. EØS-borgere eller EFTA-borgere som har blitt ufrivillig arbeidsledige på grunn av generelle endringer i arbeidsmarkedet, blir likevel regnet som arbeidstakere.

Følgende medlemmer av EØS- eller EFTA-arbeidstakerens familie har rett til lån og stipend på samme vilkår som norske statsborgere:

- a) ektefelle
- b) barn eller barnebarn av arbeidstakeren eller arbeidstakerens ektefelle, dersom de er under 21 år, eller blir forsørget av arbeidstakeren eller arbeidstakerens ektefelle
- c) foreldre eller besteforeldre av arbeidstakeren eller arbeidstakerens ektefelle, dersom de blir forsørget av arbeidstakeren eller arbeidstakerens ektefelle
- d) barn av arbeidstakeren eller arbeidstakerens ektefelle, dersom barnet bor og tar utdanning i Norge. Barnet må enten bo sammen med arbeidstakeren eller ha bodd sammen med arbeidstakeren da arbeidstakeren ble regnet som arbeidstaker i Norge.

Retten til lån og stipend etter bokstav a, b og c gjelder bare så lenge EØS- eller EFTA-borgeren regnes som arbeidstaker i Norge.

§ 9.Lån og stipend til EØS-borgere og familiemedlemmer med varig oppholdsrett

En EØS-borger med varig oppholdsrett i Norge etter utlendingsloven § 115, har rett til lån og stipend på samme vilkår som norske statsborgere. Den samme retten gjelder for familiemedlemmer av EØS-borgeren med varig oppholdsrett etter utlendingsloven § 116.

Fordeling av lån og stipend på statsborgerland for mottakere av lån og stipend i 2019-2020

Tabellen viser oversikt over antall studenter med lån og stipend i 2019-2020 fordelt på statsborgerskap, antall og totalt innvilget lån og stipend for alle studenter fra statsborgerlandet.

Statsborgerskap	Antall studenter innvilget lån og stipend	Totalt innvilget lån og stipend i 1000 kr
Afghanistan	147	18 900
Albania	10	1 300
Algerie	1	100
Angola	1	100
Argentina	8	800
Armenia	6	700
Aserbajdsjan	10	1 200
Australia	23	2 300
Bahrain	1	100
Bangladesh	21	2 300

Barbados	1	100
Belgia	25	2 800
Benin	1	100
Bolivia	4	300
Bosnia-Hercegovina	33	4 000
Brasil	74	8 500
Bulgaria	70	7 800
Burkina Faso	1	100
Burma (Myanmar)	7	800
Burundi	5	800
Canada	42	4 700
Chile	28	3 600
Colombia	28	3 300
Costa Rica	3	400
Cuba	3	300
Danmark	372	44 700
Den dominikanske republikk	2	200
Den sentralafrikanske republikk	2	400
Djibouti	1	200
Ecuador	3	500
Egypt	9	900
El Salvador	2	300
Elfenbeinskysten	2	200
Eritrea	242	29 100
Estland	53	6 300
Etiopia	77	9 300
Filippinene	152	18 300
Finland	116	13 200
Frankrike	80	8 600
Gambia	5	600
Georgia	4	600
Ghana	29	3 700
Guatemala	7	800
Guinea	1	200
Hellas	42	4 700
Honduras	3	300
Hviterussland	29	3 000
India	53	5 400
Indonesia	26	3 000
Irak	37	4 800
Iran	108	12 700
Irland	9	1 300
Island	280	35 300

Israel	3	400
Italia	98	11 100
Jamaica	1	100
Japan	20	1 900
Jemen	1	100
Jordan	3	400
Kamerun	10	1 200
Kapp Verde	1	100
Kasakhstan	8	800
Kenya	38	5 000
Kina	180	21 300
Kirgisistan	4	500
Kongo, den demokratiske republikken	21	3 100
Kongo-Brazzaville	2	300
Kosovo	4	600
Kroatia	35	4 200
Kypros	1	0
Latvia	100	11 600
Libanon	2	200
Liberia	1	100
Libya	4	500
Litauen	349	42 400
Madagaskar	2	200
Makedonia	6	700
Malawi	3	400
Malaysia	6	600
Mali	2	200
Malta	1	100
Marokko	8	1 200
Mauritius	3	300
Mexico	13	1 600
Moldova	2	300
Mongolia	4	600
Montenegro	2	300
Mosambik	3	300
Namibia	1	100
Nederland	220	28 300
Nepal	82	10 100
New Zealand	6	800
Nigeria	29	3 700
Nord-Korea	1	100
Pakistan	66	8 300

Paraguay	1	100
Peru	17	1 900
Polen	645	76 100
Portugal	44	5 000
Romania	126	14 400
Russland	392	43 900
Rwanda	7	700
Serbia	65	7 500
Sierra Leone	3	400
Singapore	8	900
Slovakia	22	2 300
Slovenia	5	700
Somalia	63	7 300
Spania	87	10 000
Sri Lanka	26	2 800
Statsløs	11	1 200
Storbritannia	161	18 200
Sudan	41	5 100
Sveits	20	2 100
Sverige	901	114 100
Syria	512	66 500
Sør-Afrika	6	700
Sør-Korea	18	1 800
Sør-Sudan	1	100
Tadsjikistan	2	300
Tanzania	9	1 000
Thailand	53	6 100
Trinidad og Tobago	2	400
Tsjad	1	100
Tsjekkia	22	2 300
Tunisia	2	200
Turkmenistan	1	100
Tyrkia	64	7 300
Tyskland	549	63 900
Uganda	19	2 400
Ukraina	86	9 600
Ungarn	67	7 900
USA	145	16 600
Usbekistan	10	1 100
Venezuela	8	1 100
Vietnam	49	6 100
Zambia	6	500
Zimbabwe	3	600

Østerrike	21	1 900
Totalt	7 946	951 200

Tilbakebetaling av utdanningslån

Av dem som betaler tilbake på utdanningslånet er andelen utenlandske statsborgere 2,7 prosent. Mens 1 prosent av norske statsborgere fikk lånet midlertidig overført til Statens innkrevingsentral (SI) på grunn av mislighold i 2020, fikk en høyere andel av utenlandske statsborgere -1,4 prosent - sitt lån midlertidig overført.

Utenlandske statsborgere er overrepresentert blant låntakere som overføres til SI på grunn av mislighold av betalingsforpliktelsene over lang tid. 0,1 prosent av norske statsborgere fikk lånet overført til SI på dette grunnlaget, mens det samme gjaldt 1,7 prosent av utenlandske statsborgere. Lånekassen antar at en mulig årsak er at en del flytter til andre land hvor inndrivning av gjeld er mer krevende og gir lavere resultater. Utenlandske statsborgere som forblir i Norge endrer ofte til norsk statsborgerskap etter en tid. Disse er ikke med i statistikken.

Lånekassen forvalter ulike ordninger for sletting av gjeld. For disse ordningene gjelder vilkår om hel eller delvis uførhet, om å ha fullført visse lærerutdanninger eller om å ha arbeidet og bodd i området som tidligere var Finnmark fylke og utvalgte kommuner i andre fylker. Utenlandske statsborgere benytter seg av disse ordningene i mindre grad enn norske statsborgere, og får slettet et lavere beløp. Mens andelen blant norske statsborgere var 1,1 prosent, var andelen blant utenlandske statsborgere 0,9 prosent. Gjennomsnittsbetøpet som norske statsborgere fikk slettet var 70 340 kroner, for utenlandske statsborgere var beløpet 45 995 kroner.

Alle tall og prosentandeler gjelder låntakere med høyere utdanning og kalenderåret 2020.

Med hilsen

Henrik Asheim

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådens signatur